

Wojny z Rosją

Oś czasu

1574	1575	1576	1577	1586	1587
ucieczka Henryka Walezego do Francji	podwójna elekcja cesarza Maksymiliana II i Anny Jagiellonki	koronacja Stefana Batorego na króla Polski	początek wojny z Moskwą (trwała do 1582)	śmierć Stefana Batorego	koronacja Zygmunta III Wazy na króla Polski

1586	1587	1598	1600	1605	1609	1610	1620
śmierć Stefana Batorego	koronacja Zygmunta III Wazy na króla Polski	początek wielkiej smuty (trwała do 1613)	wybuch pierwszej wojny ze Szwecją (trwała do 1611)	Dymitr Samozwaniec carem bitwa pod Kircholmem	wybuch wojny z Moskwą (trwała do 1618)	bitwa pod Kłuszynem	wybuch wojny z Turcją (trwała do 1621)

Notatka z lekcji

1. Terminy: *hetman, piechota wybraniecka, dymitriada, Kreml, bojar*
2. Wojny Stefana Batorego o Inflanty
3. Dymitriada i polska interwencja w Rosji
4. Pokój w Polanowie.

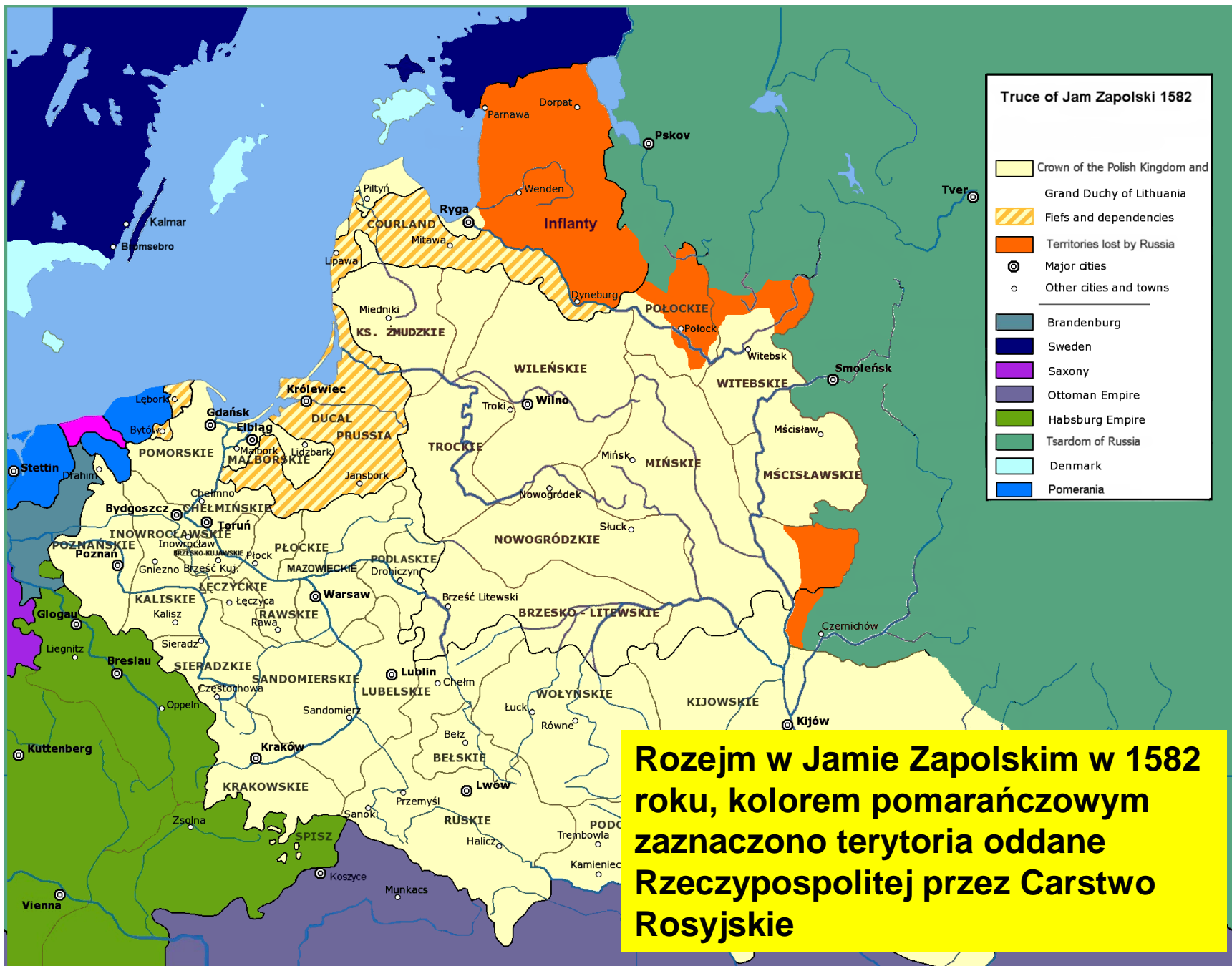

Stefan Batory

Piechota wybraniecka

Truce of Jam Zapolski 1582

- Crown of the Polish Kingdom and Grand Duchy of Lithuania
- Fiefs and dependencies
- Territories lost by Russia
- Major cities
- Other cities and towns
- Brandenburg
- Sweden
- Saxony
- Ottoman Empire
- Habsburg Empire
- Tsardom of Russia
- Denmark
- Pomerania

Rozejm w Jamie Zapolskim w 1582 roku, kolorem pomarańczowym zaznaczono terytoria oddane Rzeczypospolitej przez Carstwo Rosyjskie

Zygmunt III Waza i Maksymilian Habsburg

Zygmunt III Waza

Portret pędzla Marcina Kobera ok. 1590 r.

Maksymilian Habsburg

Kapitulacja Maksymiliana Habsburga pod
Byczyną

Dymitr Samozwaniec

DEXTERA DOMINI FECIT VIRTUTEM.

IN PROFLIGATO AD KLUSZYNYM NUMEROSISSIMO MOSCORVM ET EXTERIORVM COLLIGATORVM EXERCITU AVSPICIJS SIGISMUNDI III POLONORVM ET SVECORVM REGIS DUCTO ET REGIMINE STANISLAI ZOLKIEWSKI TUNC PALATINI KYOVIENSIS ET EXERCITUM REGNI POLONIAE CAMPESTRIS POST SUPREMUM REGNI CANCELLARIUM ET GENERALEM DUCIS ATQVE DOMINI MDCXII JULII IIII

Bitwa pod Kluszynem,
obraz Szymona Boguszowicza

Stanisław Żółkiewski

Carowie Szujscy na sejmie warszawskim.
Jan Matejko

Druga wolna elekcja (1575)	Szlachta wybrała Annę Jagiellonkę i węgierskiego władcę Siedmiogrodu Stefana Batorego.
Polityka wewnętrzna Stefana Batorego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dbłość o pokój w państwie, religia „narzędziem panowania”: <ul style="list-style-type: none"> • poparcie dla jezuitów, • sprzeciw wobec nietolerancji religijnej. 2. Magnat Jan Zamoyski prawą ręką króla. 3. Reformy wojskowe: <ul style="list-style-type: none"> • utworzenie piechoty wybranieckiej, • zorganizowanie oddziałów saperów, • przygotowanie dokładnych map.
Ruś i Moskwa w XIII–XVI w.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Od XIV w. Ruś jednoczyły: <ul style="list-style-type: none"> • Litwa – część południowo-zachodnią, • Wielkie Księstwo Moskiewskie (Moskwa) – część północno-wschodnią. 2. Od drugiej połowy XV w. Moskwa dążyła do opanowania wszystkich ziem ruskich. 3. Od XVI w. wielcy książęta moskiewscy nosili tytuły cara i samowładcy, a Moskwę uznawali za „trzeci Rzym”.
Wojna Rzeczpospolitej z Moskwą (1577–1582)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przyczyna: zajęcie Inflant przez cara Iwana Groźnego. 2. Przebieg: trzy kampanie Stefana Batorego – opanowanie Połocka i Wielkich Łuk, oblężenie Pskowa. 3. Rozejm w 1582 r.: Inflanty, Połock i część województwa połockiego odzyskane przez Rzeczpospolitą.

**Wolna elekcja
(1587)**

Królem został Zygmunt III Waza. Jan Zamoyski pokonał jego rywala pod Byczyną (1588).

**Wielka smuta
(1598–1613) – okres
głodu, walk bojarów
o władzę i interwen-
cji obcych wojsk
w państwie mo-
skiewskim**

1. Polscy magnaci pomogli Dymitrowi Samozwańcowi zająć Moskwę i koronować się na cara (1605).
2. Przeciwno Polakom wybuchło powstanie, a Dymitra zamordowano. W celu obrony przed Polakami łupiącymi państwo nowy car zawarł przymierze z królem Szwecji.
3. Zygmunt III wypowiedział wojnę Moskwie (1609). Pragnął sam zostać carem.
4. Stanisław Żółkiewski odniósł zwycięstwo pod Kłuszynem (1610).
5. Na mocy rozejmu Rzeczpospolita uzyskała m.in. ziemię smoleńską (1618).

ZADANIA

- Wyjaśnij poznane terminy.
- Opisz postaci: Stefan Batory, Stanisław Żółkiewski.
- Przedstaw przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty.
- Wskaż na mapie Inflanty i Carstwo Rosyjskie, Moskwę i Kłuszyn.
- W jakim celu została utworzona piechota wybraniecka.
- Przedstawia, jak zakończyły się prowadzone przez Stefana Batorego wojny o Inflanty.
- Przedstaw znaczenie bitwy pod Kłuszynem.